

M I R A D O R

Q

De Joan Carrera a Sebastià Taltavull

Hi ha desig de bisbes com Joan Carrera a l'Església de Catalunya. Molts es pregunten si Sebastià Taltavull, nou bisbe auxiliar del cardenal Lluís Martínez Sistach a l'arxidiòcesi de Barcelona, ho serà.

Carrera és el bisbe que no es queda tancat dins els murs eclesias-tics. Surt als camins d'aquest món i trepitja els carrers laics. Com Jesús. Conviu i menja amb creients i agnòstics. Dóna la mà a polítics de tots colors. Aquest bagatge, la preparació intel·lectual, la fe i el compromís eclesial el configuren en l'autor principal dels documents més significatius de l'Església catalana contemporània. *Arrels cristianes de Catalunya* n'és el més emblemàtic. Carrera mor el 3 d'octubre del 2008. Havia presentat la renúncia en complir setanta-cinc anys. Però encara exercia com a bisbe en actiu, malgrat la seva delicada salut.

Nomenar un bisbe auxiliar a Barcelona és més difícil que elegir Papa. El període entre la renúncia de Carrera, 12 de maig del 2005, i l'anunci del nomenament episcopal de Taltavull, 28 de gener del 2009, és de quatre anys. La complexitat de l'Església a Catalunya explica la dificultat d'aquest nomenament. És un procés que es cou als llunyans passadissos de la nunciatura a Madrid i de la Cúria Romana.

L'Església catalana és complexa. Hi coexisteixen els més diversos sectors. Grups compromesos amb la renovació del Vaticà II en els aspectes eclesial, litúrgic, ecumènic, social, de llibertat religiosa i d'obertura a la modernitat. Nuclis preconciliars i del nacionalcatolicisme espanyol. Hi ha pressions de grups reaccionaris connectats amb llocs de decisió eclesiàstica. Intenten empastifar l'honorabilitat de sacerdots conciliars que podrien ser dignes bisbes al servei de la comunitat.

Martínez Sistach ha denunciat alguna vegada aquest joc brut. Públicament, però de manera críptica. Carrera s'hi referia pocs mesos abans de morir en les seves converses amb el sacerdot i periodista Francesc Romeu, publicades sis mesos després de la seva mort. «Jo penso també que s'hauria de fer un nou concili per reforçar la col·legialitat. Els nomenaments dels bisbes, com ens ha passat i ens està passant ara a Barcelona, això no té nom», explica a *Què pensa Joan Carrera* (Dèria Editors).

La publicació d'aquestes confessions del bisbe Joan es produeix dues setmanes després de l'ordenació i presa de possessió episcopal de Sebastià Taltavull. Aquest nomenament és ben rebut. La personalitat, biografia, preparació i tarannà del nou bisbe dóna esperança a uns ambients catòlics del país colpejats per les recents morts en poc temps de personatges clau com el bisbe Joan, l'abat Cassià Maria Just, mossèn Joan Alemany...

Sebastià Taltavull (Ciutadella, 1948) és un menorquí vinculat des de fa temps a la vida eclesial i social catalana. Va triar la Facultat de Teologia de Catalunya per estudiar. Accedeix a l'episcopat gràcies a la seva vàlua intel·lectual i pastoral, no per amistat o familiaritat submissa amb algun prelat.

I a la pregunta de si Taltavull és un altre Carrera, el bisbe Sebastià respon amb estil carrerià. Aprecia molt Carrera, de qui diu que és un model d'amor a Déu, a l'Església, a Catalunya i als sectors socials més febles. Això no vol dir que ell sigui un Carrera bis. Cadascú té la seva personalitat. Carrera faria ara el que cal fer ara i no el que va haver de fer en altres èpoques.

Les circumstàncies són diferents, incloent-hi les que afecten el pas del temps. Martínez Sistach fou nomenat arquebisbe de Barcelona als seixanta-set anys. Llavors Carrera ja en tenia setanta-quatre, a un any de la preceptiva renúncia. Avui Martínez Sistach en té setanta-dos i Taltavull seixanta-un i, per tant, en té catorze fins al límit dels setanta-cinc anys.

Mentrestant, la Conferència Episcopal Tarraconense ha nomenat Taltavull delegat de mitjans de comunicació social. També Carrera hi va dedicar moltes hores a aquest àmbit. Taltavull té una especial sensibilitat comunicativa. El seu lema episcopal n'és una prova: «Vosaltres sou els meus amics». Són paraules entranyables de Jesús als seus deixebles. Són paraules entenedores, íntimes, amistoses, evangelitzadores. Impliquen incloure i no excloure, abraçar i no insultar, perdonar i no condemnar, llibertat d'esperit i no lletra morta. «Vosaltres sou els meus» reflecteix la missió del bisbe.

Decisiva presència eclesial a la Catalunya en crisi

La forta crisi econòmica i social mundial colpeja també Catalunya. La Catalunya autònoma tan mal finançada pel govern espanyol.

Quin és el paper de l'Església en aquesta situació? La missió eclesial bàsica és transmetre l'Evangelí, la qual cosa inclou una tasca alliberadora i solidària.

El coneixement d'unes dades i l'actuació de l'episcopat català en el seu conjunt mostra una realitat senzillament extraordinària. L'acció social de les organitzacions de l'Església catòlica a Catalunya és molt significativa. Ho és al llarg de la història i actualment. És una contribució decisiva per al benestar dels sectors més febles i per a consolidar la convivència a la societat.

Càritas, per exemple, intensifica la seves actuacions en més d'un quinze per cent amb l'esclat de la crisi. És una de les institucions més prestigioses, eficaces i transparents del món eclesial i de la societat civil, entre creients i no creients. «Càritas no depèn de l'Església. Càritas és l'Església», diu Jordi Roglà, el seu director a les diòcesis de Barcelona, Terrassa i Sant Feliu.

Un altre exemple irrefutable és l'informe sociològic *Al servei de servir*, dirigit pel catedràtic Joan Estruch, sobre la tasca dels ordes religiosos a Catalunya. Indica que 7.056 religiosos (5.627 dones i 1.429 homes) actuen avui en 776 serveis socials. Milers de ciutadans se'n beneficien. Persones pobres, malaltes, immigrades, maltractades, empresonades, analfabetes, marginades...

El cardenal Lluís Martínez Sistach explica: «La història del nostre país no es pot fer sense incloure aquesta munió de serveis que han prestat i presten tots els instituts de vida consagrada. Coneixent amb dades i percentatges els treballs i serveis que donen aquests homes i dones que han seguit Jesús radicalment en la pobresa, l'obediència i la castedat... podem pensar què serien les nostres ciutats i pobles sense aquesta presència i activitat en la multiplicat de camps que incideixen en la vida de les persones des del seu naixement fins a la mort. Serien ciutats i pobles empobrits».

Aquesta realitat d'avui s'inscriu en una llarga història. Ho posen en relleu dues recents obres. Fra Valenti Serra ho demostra en el seu darrer i exhaustiu llibre *Aportació dels framenors caputxins a la cultura catalana des de la fundació a la guerra civil (1578-1936)*, en què deixa constància de l'actuació humanitzadora dels frares en els conflictes socials d'a-

quests segles. També l'historiador i salesià Ramon Alberdi dedica una obra molt documentada a la venerable Dorotea de Chopitea (1816-1891). És una dona creient, burgesa, compromesa amb els pobres. Impulsa nombroses obres socials. Una trentena encara funcionen a la ciutat de Barcelona un segle després. Els asils del Sagrat Cor i de Sant Rafael i les Escoles Professionals Salesianes en són tres exemples.

En aquest context de crisi socioeconòmica, l'episcopat català adopta una postura adequada. El bisbe Agustí Cortés, de la diòcesi de Sant Feliu del Llobregat, escriu la carta pastoral *Davant la crisi econòmica*, en què afirma: «Els creients hem après de la Paraula de Déu que la inversió en justícia, honradesa, treball, creativitat humana, respecte, fidelitat és la més rendible». Posteriorment ho tracta en una taula rodona amb representants de Càritas i Comissions Obreres del Baix Llobregat.

La Conferència Episcopal Tarraconense analitza en la seva última reunió aquesta crisi. Apella a una ètica basada en la solidaritat, sobretot amb els més pobres, la col·laboració entre entitats, l'austeritat, l'esperit de treball i la confiança en Déu. També la Facultat de Teologia de Catalunya organitza unes jornades amb experts economistes de primera fila sobre la introducció de criteris ètics a l'economia.

Aquesta actuació eclesial, però, és desconeguda per l'opinió pública. L'episcopat en té una part de responsabilitat. Opta per un discurs moralista, discutible per altra banda, mentre el missatge evangèlic resta a la penombra. Els mitjans de comunicació tampoc no són sensibles a l'acció eclesial solidària, malgrat que la crisi econòmica és la gran temàtica informativa actual: «Els mitjans de comunicació es poden preguntar els motius del seu silenci sobre aquesta tasca», apunta el marista Lluís Serra Llansana, secretari general de la Unió de Religiosos de Catalunya. Però aquesta és tota una altra gran qüestió.

Església silenciada. I amb problemes de comunicació

La relació entre Església i mitjans de comunicació és una qüestió clau. Una relació difícil i gens satisfactòria.

Hi ha una Església silenciada. L'informe sociològic *Al servei de servir* deixa clara l'aportació social dels religiosos a Catalunya, però es silenciat als mitjans de comunicació. El mateix succeeix amb l'actuació

del conjunt de l'episcopat català davant la crisi econòmica i social globalitzada que tant afecta el país.

Hi ha una Església amb problemes de comunicació. Fins i tot en la seva més alta cúpula jeràrquica. Així ha passat amb la decisió papal d'aixecar l'excomunió als bisbes ordenats per l'arquebisbe cismàtic Marcel Lefebvre. La problemàtica comunicativa és d'especial gravetat. I és que la missió bàsica de l'Església és comunicar o transmetre el missatge evangèlic.

Aquesta qüestió preocupava el bisbe Joan Carrera. Fins i tot als darrers dies de la seva vida. En l'últim paràgraf de *Què pensa Joan Carrera*, el bisbe Joan ho explica a Francesc Romeu. Diu: «Etic a punt de la meva jubilació i és per l'única cosa que penso lluitar: per salvar Catalunya Cristiana i Ràdio Estel». Ja la lliçó inaugural del curs 2008-09 al Centre d'Estudis Pastoral va tractar d'aquestes qüestions. Màxim Muñoz, provincial dels Claretians de Catalunya, va parlar de *L'estratègia evangelitzadora del P. Claret*. Una idea és aquesta: «Claret es va caracteritzar per un llenguatge senzill i planer, entenedor, com el de Jesús. Els periodistes cristians no paren d'alertar-nos que el llenguatge que fem servir els "religiosos professionals" (religiosos, preveres, bisbes) és molt difícil d'entendre i no diguem ja d'engrescar la gent pel nostre missatge. Aquí hi ha un llarg però apassionant camí a recórrer en aquest món de la comunicació».

Les paraules del claretà català sintonitzen amb les del jesuïta italià Federico Lombardi, portaveu de la Santa Seu. Lombardi ha parlat del llenguatge religiós periodístic. Explica: «L'anunci de l'Evangeli està estretament relacionat amb la realitat del món. No pensem en una comunicació catòlica separada d'una comunicació "profana". El que ens interessa és l'home, tot l'home i els seus problemes vistos des de la perspectiva de l'Evangeli (...) Cal utilitzar sempre un llenguatge respectuós vers els altres, equilibrat, no agressiu, capaç d'inspirar serenitat de judici i comprensió recíproca (...) El llenguatge ha de ser clar, simple, comprensible, no massa abstracte ni complicat o especialitzat (...) Hem de ser capaços de transmetre conviccions i emocions, més enllà d'un llenguatge fred i burocràtic, "clerical" en el sentit negatiu del terme». De tot plegat es va parlar en una jornada sobre reli-

gió i laïcitat en les societats modernes, celebrada a la Sala Pere Casaldàliga de la llibreria Claret a Barcelona. Un aspecte analitzat fou el sentit del periodisme religiós o d'afers religiosos en una societat plural, secularitzada i religiosa. Aquest periodisme es pot configurar amb tres elements, segons una proposta de qui signa.

1. El periodisme d'afers religiosos és el més polièdric i transversal dels gèneres periodístics. Polièdric: té aspectes de caràcter cultural, ideològic, històric, polític, social, personal, comunitari, de consciència, específicament religiós. Transversal: afecta i interessa persones i grups de qualsevol edat, condició i cultura.

2. El periodisme d'afers religiosos està situat en un espai i un temps fronterers on conviuen fe i raó, religió i laïcitat, creients i agnòstics. Uns i altres tenen conviccions, dubten i cerquen. Hi ha creients amb dosis d'agnosticisme, i agnòstics amb dosis de fe.

3. El periodisme d'afers religiosos ha d'emprar un llenguatge clar, didàctic, respectuós, dialogant. I, sobretot, comprensible i significatiu per a la societat del segle XXI.